

I. ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Đọc đoạn trích:

Tuổi trẻ của tôi
mười tám, hai mươi
trong và tinh khiết như nước suối đá
khôe và mon môn như mầm lá
rộng và dài như mơ ước, yêu thương
vươn lên và bền vững như con đường
gắn vào đất, tạc vào đất

Tuổi trẻ như sao trời mát mắt
khi yên bình hạnh phúc ngược nhìn lên
và cháy bùng như lửa thiêu liêng
khi giặc giã đung vào bờ cõi
dầu rụng xuống, vắn chói lên lần cuối
gọi dậy những lớp người
dầu rụng xuống, bầu trời không trống trải
trong mắt người sao vẫn mọc khôn người...

(Trích Con đường của những vì sao, Nguyễn Trọng Tạo

Nguyễn Trọng Tạo tuyển tập - Thơ và nhạc, Tập một, NXB Văn học, 2019, tr. 549-550)

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1: Xác định thể thơ của đoạn trích.

Câu 2: Chỉ ra những tính từ miêu tả về đẹp của tuổi trẻ trong đoạn

Tuổi trẻ của tôi
mười tám, hai mươi
trong và tinh khiết như nước suối đá
khôe và mon môn như mầm lá
rộng và dài như mơ ước, yêu thương
vươn lên và bền vững như con đường
gắn vào đất, tạc vào đất

Câu 3: Nêu tác dụng của biện pháp tu từ so sánh được sử dụng trong đoạn

Tuổi trẻ như sao trời mát mắt
khi yên bình hạnh phúc ngược nhìn lên
và cháy bùng như lửa thiêu liêng
khi giặc giã đung vào bờ cõi

Câu 4: Nhận xét những suy ngẫm của tác giả về ý nghĩa sự hi sinh của tuổi trẻ được thể hiện trong đoạn trích.

II. LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước.

Câu 2. (5,0 điểm)

Trong truyện ngắn *Chiếc thuyền ngoài xa*, nhà văn Nguyễn Minh Châu viết:

Lúc bấy giờ trời đầy mù từ ngoài biển bay vào. Lại lác đác mấy hạt mưa. Tội rúc vào bên bánh xích của một chiếc xe tăng để tránh mưa, đang lúi húi thay phim, lúc ngẩng lên thấy một chuyện hơi lạ: một chiếc thuyền lưới vó mà tôi đoán là trong nhóm đánh cá ban này đang chèo thẳng vào trước mặt tôi.

Có lẽ suốt một đời cầm máy ảnh chưa bao giờ tôi được thấy một cảnh "đất" trời cho như vậy trước mặt tôi là một bức tranh mực tàu của một danh họa thời cổ. Mũi thuyền in một nét mơ hồ lòe nhòe vào bầu sương mù trắng như sữa có pha đôi chút màu hồng hồng do ánh mặt trời chiếu vào. Vài bóng người lớn lẫn trẻ con ngồi im phăng phắc như tượng trên chiếc mũi khum khum, đang hướng mặt vào bờ. Tất cả khung cảnh ấy nhìn qua những cái mắt lưới và tấm lưới nằm giữa hai chiếc gọng vó hiện ra dưới một hình thù hết cảnh một con dơi, toàn bộ khung cảnh từ đường nét đến ánh sáng đều hài hòa và đẹp, một vẻ đẹp thực đơn giản và toàn bích khiến đứng trước nó tôi trở nên bối rối, trong trái tim như có cái gì bóp thắt vào. Chẳng biết ai đã lần đầu đã phát hiện ra bản thân cái đẹp chính là đạo đức? Trong giây phút bối rối, tôi tưởng hình mình vừa khám phá thấy cái chân lí của sự toàn diện, khám phá thấy cái khoảnh khắc trong ngần của tâm hồn.

Chẳng phải lựa chọn xê dịch gì nữa, tôi gác máy lên bánh xích của chiếc xe tăng hồng bầm "liên thanh" một hồi hết một phần tư cuốn phim, thu vào chiếc Pra-ti-ca cái khoảnh khắc hạnh phúc tràn ngập tâm hồn mình, do cái đẹp tuyệt đỉnh của ngoại cảnh vừa mang lại.*

*Chiếc máy ảnh hiệu Pra-ti-e.

(Ngữ văn 12, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2020, tr. 70-71)

Anh/Chị hãy phân tích đoạn trích trên; từ đó, liên hệ hình ảnh chiếc thuyền trong đoạn trích với hình ảnh chiếc thuyền đang chống chọi với sóng gió giữa phá được miêu tả trong truyện để rút ra thông điệp về mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc sống.

----- HẾT -----

Phần	Câu/Ý	Nội dung	Điểm
I		Đọc hiểu	3.0
	1	Thể thơ: Tự do	0.5
	2	Tính từ: trong, tinh khiết, khôe, mon môn	0.5

	3	<p>Tác dụng của so sánh</p> <p>-Tuổi trẻ như sao trời mát mắt</p> <p>..và cháy bùng như lửa thiêu liêng</p> <p>Làm cho câu thơ, cụ thể hóa, gợi hình gợi tả nhằm thể hiện vẻ đẹp tỏa sáng, lung linh của tuổi trẻ, ước mơ bình yên, hạnh phúc của con người, đồng thời nhất mạnh khát vọng cháy bùng dâng hiến cho quê hương đất nước.</p>	1.0
	4	<p>Suy ngẫm của tác giả về ý nghĩa sự hi sinh của tuổi trẻ</p> <p>- Ý thức được sức sống, vẻ đẹp của tuổi trẻ, sức mạnh của tuổi trẻ. Từ đó thấy được khao khát, cháy bỏng muốn cống hiến hết mình cho quê hương đất nước đặc biệt trong hoàn cảnh chiến tranh khốc liệt. Ước mơ khát vọng về hòa bình, về cuộc sống tươi đẹp. Tuổi trẻ sống phải có lý tưởng, có ước mơ, phải dâng hiến để làm tròn sứ mệnh chủ nhân của mình.</p> <p>- HS có thể diễn giải theo cách khác hợp lý.</p>	1.0

II	Làm văn	
	Câu 1	<p>Suy nghĩ về trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước</p> <p>- Giới thiệu vấn đề cần nghị luận: trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước.</p> <p>- Giải thích</p> <p>+Trách nhiệm: là ý thức sâu sắc về nhiệm vụ, việc làm mà mình được giao: là những nỗ lực hết mình để chu toàn nhiệm vụ, với tất cả khả năng, lương tâm: dám đối mặt với mọi kết quả hay hậu quả do việc làm của mình, không thoái thác.</p> <p>+Trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước. Giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của cha ông, thế hệ đi trước trách nhiệm giữ gìn nền độc lập, chủ quyền dân tộc, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, tích cực xây dựng, gia đình, quê hương ngày càng vững mạnh.</p> <p>- Tuổi trẻ cần làm gì để thực hiện trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước.</p> <p>+ Ý thức trách nhiệm của bản thân. Không ngừng nỗ lực học tập, trau dồi bản thân, rèn luyện đạo đức, sống có ước mơ, hoài bão, mục tiêu và cố gắng vươn lên.</p> <p>+Tích cực tham gia vào các hoạt động công ích, các hoạt động tình nguyện, sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ người khác.</p> <p>+ Sống đoàn kết, lạc quan, đi theo cái hay, cái đúng, bỏ qua cái tôi vì lợi ích chung của cộng đồng, của quê hương, đất nước.</p> <p>- Ý nghĩa của trách nhiệm trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước.</p> <p>+ Trách nhiệm của công dân đối với tổ quốc là nền tảng để đất nước ngày càng vững mạnh hơn.</p> <p>+ Sự cống hiến sẽ giúp con người đẩy xa cái tôi cá nhân, sự ích kỉ, nhỏ nhen của mình để từ đó hướng tới những điều tốt đẹp hơn.</p> <p>+ Người sống có trách nhiệm với tổ quốc sẽ là người có tình yêu thương, tính tự giác cao, từ đó làm cho cuộc sống của mình ngày càng phát triển theo hướng tốt hơn.</p> <p>- Phê phán những người chưa có nhận thức đúng đắn về trách nhiệm của mình trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước.</p> <p>- Sống là cống hiến, có trách nhiệm “Là người tôi sẽ chết cho quê hương” (Trương Quốc Khánh – Tự nguyện)</p>
	Câu 1: Cách khác	<p>Biết bao xương máu của cha ông đã đổ xuống trên đất nước này. Để chúng em được sống những ngày bình yên, được ngày ngày cắp sách đến trường. Cha ông chúng ta cũng có một thời tuổi trẻ để sống, chiến đấu và hy sinh để chúng ta có một đất nước thanh bình như hôm nay. Vậy, trách nhiệm của thế hệ trẻ hôm nay là gì? Trong rất nhiều trách nhiệm, trách nhiệm đầu tiên là phải tiếp bước các thế hệ đi trước để sống mạnh, sống khỏe, sẵn sàng chiến đấu, sẵn sàng hy sinh để gìn giữ truyền thống cha anh,</p>

		<p>để bảo vệ và xây dựng đất nước.</p> <p>Rất khó để hoàn thành trọn vẹn tinh thần trách nhiệm của một công dân với tổ quốc. Tuy nhiên, chúng ta hãy cố gắng hết sức để khi “rụng xuống vẫn chồi lên lần cuối” như Lê Anh Xuân từng viết “Anh ngã xuống đường băng Tân Sơn Nhất. Nhưng Anh gượng đứng lên tì súng trên xác trực thăng. Và Anh chết trong khi đang đứng bắn...”</p> <p>Trách nhiệm đầu tiên của thế hệ trẻ là phải rèn luyện đức dục, thể dục, mỹ dục và một nghề nghiệp để có thể sống tốt, sống đẹp và sống có ích. Đặc biệt khi tổ quốc lâm nguy, sẵn sàng hy sinh tính mạng để bảo vệ. Khi chúng ta chết đi, con cháu chúng ta cũng sẽ nói tiếp sự nghiệp bảo vệ và xây dựng đất nước. Nguyễn Trọng Tạo tin tưởng rằng khi ngôi sao này rụng xuống sẽ có những ngôi sao khác mọc lên.</p> <p>Đất nước không của riêng ai, trách nhiệm là của tất cả mọi thế hệ. Để có thể thành công trọng việc đóng góp cho tổ quốc, trong việc tiếp bước các thế hệ đi trước, chúng ta cần phải biết dựa vào sức mạnh tập thể, sức mạnh của nhân dân và luôn giữ vững tinh thần đoàn kết, đồng tâm, hiệp lực.</p> <p>Nếu thế hệ trẻ của chúng ta hoàn thành trách nhiệm của mình trong việc tiếp bước truyền thống tốt đẹp của cha ông, đất nước của chúng ta sẽ đời đời bền vững, ấm no và hạnh phúc.</p>
	Câu 2	<p>Xác định vấn đề cần nghị luận: những khám phá, suy ngẫm của nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng trong những đoạn văn; từ đó liên hệ hình ảnh chiếc thuyền ngoài xa đang chống chọi giông bão với thông điệp của tác giả: Mọi quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc sống.</p>
		<p>I. Mở bài</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giới thiệu vấn đề - Phạm vi đoạn trích <p>II. Thân bài</p> <p>1. Giới thiệu tác giả, tác phẩm, đoạn trích và vấn đề cần nghị luận.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nguyễn Minh Châu (1930 – 1989) là một trong những cây bút tiên phong của văn học Việt Nam thời kì đổi mới với phong cách nghệ thuật mang tính tự sự – triết lí. - Tác phẩm “Chiếc thuyền ngoài xa” in đậm phong cách tự sự – triết lí của Nguyễn Minh Châu. <p>Với ngôn từ dung dị đời thường, truyện kể lại chuyện đi thực tế của nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng và những chiêm nghiệm sâu sắc của ông về nghệ thuật và cuộc đời. Truyện ngắn lúc đầu được in trong tập “Bến quê” (1985), sau được đưa vào tuyển tập truyện ngắn “Chiếc thuyền ngoài xa” (1987).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Phùng là một trong những nhân vật chính của tác phẩm, người nghệ sĩ nhiếp ảnh được giao nhiệm vụ đi săn ảnh cho bộ lịch năm mới. Đây là kiểu nhân vật tư tưởng, có quá trình thức tỉnh, bừng ngộ về nhận thức. Đoạn trích kể về phát hiện của Phùng khi bắt gặp “cảnh đất trời cho”, đây là hạnh phúc vô biên của người nghệ sĩ đi tìm cái đẹp. Từ đó thể hiện những nhận thức sâu sắc, đa chiều của người nghệ sĩ về nghệ thuật, cuộc sống, con người. <p>2. Phân tích đoạn trích, cảm nhận của nhân vật Phùng</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khám phá, suy ngẫm của nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng về vẻ đẹp của chiếc thuyền ngoài xa trên biển mờ sương. - Quan sát, cảm nhận của nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng về khung cảnh tự nhiên vùng biển, anh phát hiện một chuyện lạ: một chiếc thuyền lưới vó tiến thẳng vào chỗ anh: Lúc bấy giờ trời đầy mù từ ngoài biển bay vào. ... chèo thẳng vào trước mặt tôi. - Nghệ sĩ Phùng phát hiện ra một vẻ đẹp “trời cho” trên mặt biển mờ sương, vẻ đẹp mà cả đời bấm máy có lẽ anh chỉ có điểm phúc gặp được một lần, đó là vẻ đẹp vừa cổ kính vừa mơ màng, vẻ đẹp giản dị, toàn bích. “...trước mặt tôi là một bức tranh mực tàu... hương mặt vào bờ.” - Phùng thực sự xúc động, ngỡ ngàng, bối rối trước vẻ đẹp tinh khôi của thuyền biển lúc bình minh. Anh “ngất ngây” trong sự cảm nhận cái đẹp tuyệt diệu. Niềm hạnh phúc của người nghệ sĩ chính là cái hạnh phúc của khám phá và sáng tạo. “Tất cả khung cảnh ấy... như có cái gì bóp thắt vào” -Dường như trong hình ảnh CTNX giữa trời biển mờ sương, Phùng đã bắt gặp cái tận Thiện, tận Mĩ, thấy tâm hồn mình như được gột rửa, trở nên thật trong trẻo, tinh khôi bởi cái đẹp hài hòa, lãng mạn của cuộc đời
		<p>Chẳng biết ai đó... trong ngần của tâm hồn</p> <p>“Chẳng phải lựa chọn xê dịch nữa, tôi gác máy ...bấm liên thanh một hồi hết một cuốn phim, thu vào chiếc Pra-ti-ca”.</p> <p>Không cần số lượng, hạnh phúc của người nghệ sĩ chính là những thăng hoa của tuyệt mĩ, của cái đẹp và cái cao cả.</p> <p>*Nghệ thuật:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Tạo tình huống hấp dẫn; sử dụng câu văn ngắn, dài linh hoạt, lối so sánh, liên tưởng, tưởng tượng độc đáo, các hình ảnh vừa hiện thực vừa lãng mạn, khả năng quan sát tinh tế, miêu tả sinh động, từ ngữ giàu chất thơ; + Kể chuyện tự nhiên, xây dựng nhân vật gắn gũi với đời thường. <p>3. Bình về thông điệp: mọi quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc sống</p> <ul style="list-style-type: none"> - Phát hiện về “cảnh đất trời cho” của Phùng cho thấy: “Cái đẹp có khả năng cứu rỗi

	<p>thế giới”. Đứng trước cái đẹp, con người trở nên trong sạch, được thanh lọc và soi rọi để trở nên trong trẻo, tốt đẹp, thăng hoa hơn. Đặc biệt là người nghệ sĩ với sứ mệnh gắn liền với cái đẹp, đi tìm cái đẹp. Từ đó tác giả làm nổi bật mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc đời:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Cuộc đời chính là nơi sản sinh ra cái đẹp, người nghệ sĩ trước khi sáng tạo cái đẹp cần phải dấn thân, trải nghiệm, khám phá, phải biết kiên nhẫn lần rung động tinh tế trước những biến động của cuộc đời. + Nghệ thuật vốn này sinh từ cuộc đời nhưng để thưởng thức nghệ thuật thì cần phải có khoảng cách. + Cuộc đời không đơn giản xuôi chiều mà chứa đựng nhiều nghịch lí với những mảng sáng tối, xấu đẹp, thiện ác, thật giả. Quan trọng là chúng ta đừng nhầm lẫn giữa hình thức bên ngoài và bản chất bên trong, chúng ta phải có cái nhìn đa diện, đa chiều về cuộc sống. <p>*** Hình ảnh chiếc thuyền ngoài xa đẹp, mờ ảo trong sương sớm là vẻ đẹp của nghệ thuật kì ảo mà xa xôi, cần kéo gần khoảng cách của nghệ thuật và cuộc sống. Nghệ thuật và cuộc sống không thể tách rời. “Chiếc thuyền ngoài xa” phải chăng là những mảnh đời lam lũ, cơ cực, vất vả của người dân trong cuộc mưu sinh khắc nghiệt còn phải đối diện với nhiều phong ba, đói khổ. Và chính “ chiếc thuyền ngoài xa” cũng là con thuyền nghệ thuật mà người nghệ sĩ cần vững tay lái, tìm ra hướng đi mới, gắn gũi với quần chúng và đúng thiên chức của văn chương nghệ thuật, vì con người, vì cuộc sống.</p> <p>c. Đánh giá:</p> <p>Qua “Chiếc thuyền ngoài xa”, Nguyễn Minh Châu đã đưa văn học và các văn nghệ sĩ Việt Nam trở về thực tế đời thường, đời tư thể sự, để văn chương quay trở lại là chính nó. Chính Nguyễn Minh Châu là “người mở đường tinh anh và tài năng nhất” của văn học sau 1975.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Những phát hiện của nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng rất độc đáo, qua đó truyền tải những bức thông điệp của nhà văn. – Nguyễn Minh Châu từng phát biểu: “Sáng tác văn học là quá trình đi tìm hạt ngọc ẩn sâu bên trong tâm hồn người”. Thông điệp phát đi từ hình tượng “Chiếc thuyền ngoài xa” qua những phát hiện của nghệ sĩ Phùng là sự bổ sung hết sức thuyết phục cho thông điệp đó. - Cái đẹp làm nên giá trị cuộc sống. <p>III. Kết bài</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khẳng định lại vấn đề.
--	--

Ths Nguyễn Huyền Nga – Ths Trần Thị Mai
Trường THPT Vĩnh Viễn